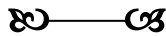

วัฒนธรรมทางการเมืองตามบริบทของการตื่นตัวทางการเมือง
ของประชาชนต่อสื่อสังคมออนไลน์*
POLITICAL CULTURE IN THE CONTEXT OF PEOPLE'S POLITICAL
AWAKENING TO SOCIAL MEDIA

เดิมศักดิ์ ทองอินทร์, พรรษา พงษ์ยางกูร, ชวัชชัย ไชยสา
Termsak Thong-in, Pansa Bridhyankura, Chavatchai Chaisa
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: akkarawat.kit@gmail.com

บทคัดย่อ

ระบบการเมืองของสังคมจะดำรงอยู่หรือพัฒนาขึ้นไปได้ ย่อมต้องอาศัยคนในสังคมนั้นมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นแนวทางเดียวกันและเอื้ออำนวยต่อการดำรงอยู่ มีความพร้อมที่จะสืบสานการพัฒนาของระบบการเมืองของสังคมนั้นต่อไป วัฒนธรรมทางการเมืองจึงถือว่าเป็นตัวกำหนดแนวทางที่มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมือง และมีความสำคัญในการทำให้ระบบการเมืองมีลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้แต่ละสังคมก็จะมี การปลูกฝังหล่อหลอมค่านิยมทางวัฒนธรรมทางการเมืองแตกต่างกันโดยสะท้อนถึงค่านิยม ความเชื่อ ปทัสถาน ระบบความคิดเชิงตรรกะ ถ้ายทอดปลูกฝังสืบเนื่องต่อกันจนกระทั่ง เป็นที่ยอมรับและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติปกติในชีวิตประจำวัน

วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยผูกพันกับระบบการเมืองแบบไพร่ฟ้ามากกว่าการมีส่วนร่วม ทั้งนี้มองกันว่าเป็นสังคมวัฒนธรรมที่ถูกหล่อหลอมจากความเชื่อทางศาสนาทำให้ผู้คนมีความกตัญญูกตเวที เคารพผู้อาวุโส มีคติบรรพชนเรื่องบุญ วาสนา ความสุภาพอ่อนโยน แต่ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจากวัฒนธรรมอำนาจนิยมอุปถัมภ์ไปสู่วัฒนธรรมทุนนิยมเสรีประชาธิปไตย และที่เป็นประเด็นก็คือ เมื่อใดที่เกิดการรัฐประหารหรือมีผลกระทบจากโครงสร้างหน้าที่ทางการเมืองก็เกิดคำถามมากมายและเป็นที่สนใจของคนทั่วไปอยู่เสมอ จนมีนำไปสู่การสื่อในสังคมออนไลน์ที่สามารถเกิดการรับรู้ได้รวดเร็วและขยายความกันอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง; ทุนนิยมเสรีประชาธิปไตย; การตื่นตัวทางการเมือง

*Received April 2, 2021; Revised July 11, 2021; Accepted July 12, 2021

Abstracts

The political system of society will be able to survive or develop further depends on people in the society that has a political culture that is the same way and that facilitates its existence, which the society is ready to continue the development of the political system of that society. Political culture is therefore a guideline that has an important influence on political behavior. It plays an important role in differentiating the character of the political system. However, each society will instill different political cultural values that reflects the values, beliefs, norms, logical thought systems. It is passed on and cultivated continuously until it is accepted and adhered to as a normal practice in daily life.

Thailand's political culture is more bound to the subject political culture system than its participation. This is seen as a cultural society that is shaped by religious beliefs, giving people gratitude, respect for elders. There is a belief in the ancestor's motto of merit, luck, gentleness. But later, when there was a shift from a patronage system culture to a liberal democratic capitalist culture, and the point is; whenever there is a coup or it is influenced by the structure of political functions, there are many questions that are always of interest to the general public. Until it leads to social media that can be recognized and expanded quickly and continuously.

Keywords: Political Culture; Liberal Democratic Capitalism; Political Awakening

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) มีลักษณะเป็นนามธรรมเน้นความคิดเห็น ค่านิยมและทัศนคติในทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมือง มีบทบาทสำคัญในการทำให้ระบบการเมืองของสังคมทั้งหลายมีลักษณะแตกต่างกันไป วัฒนธรรมจึงเป็นสื่อความคิด (Concept) ประการหนึ่ง ในการศึกษาทางการเมือง เป็นสิ่งที่มีลักษณะซับซ้อนอยู่ในระบบสังคมการเมือง (วันเพ็ญ บุญยสิน, 2539) การที่ระบบการเมืองของสังคมหนึ่ง ๆ จะดำรงอยู่หรือพัฒนาขึ้นไปได้ย่อมต้องอาศัยการที่คนในสังคมนั้น ๆ มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงอยู่หรือการพัฒนาของระบบการเมืองของสังคมนั้น ๆ อย่างไรก็ตามในช่วงหนึ่งของสังคมไทยที่เกิดการไม่ยอมรับในความคิดเห็นของอีกฝ่าย จนถูกมองว่าเป็นวิกฤตการณ์ทางการเมือง ทำให้เกิด

สัญญาณทางการเมืองเมืองขึ้น และถ้าหากมองย้อนกลับไปในอดีตของสังคมวัฒนธรรมไทยจะเห็นเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยในแต่ละท้องถิ่นของไทย ซึ่งประกอบสัมมาชีพในลักษณะที่อาจจะแตกต่างกัน เพราะในแต่ละถิ่นที่อาศัยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่มีอยู่ตามฤดูกาล และมีความเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาต่าง ๆ ในธรรมชาติ เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตอันแสดงรากฐานทางวัฒนธรรมอันสืบเนื่องยาวนานมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน อีกนัยหนึ่งแต่ละถิ่นที่ก็มีการปลูกฝังหล่อหลอมค่านิยมทางวัฒนธรรมทางการเมืองที่อาจจะผูกพันกับลักษณะของพรรคการเมืองหรือนักการเมืองบางกลุ่มในส่วนนี้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงพื้นฐานทางความคิดทางการเมืองมีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองการปกครอง (Political Socialization) อย่างลุ่มลึกแต่ก็สอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครองที่เป็นอุดมการณ์ของสังคมนั้นๆ โดยมีความแตกต่างกันอันสืบเนื่องมาจากอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมและทัศนคติของบุคคลในแต่ละสังคมที่ถูกปลูกฝัง กล่อมเกลามาจากสถาบันครอบครัวและสังคมต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จนกระทั่งเกิดการยอมรับและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การนำไปสู่การก่อเกิดภูมิปัญญามากมายที่ถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น (เกิดวา บุญปราการ และปัญญา เทพสิงห์, 2561) จนถึงปัจจุบันจะเห็นว่าการปลูกฝังกล่อมเกลามาไม่ได้เป็นเช่นเดิม เพราะมีสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ได้รวดเร็วและขยายความกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งมีข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือและไม่น่าเชื่อถือปะปนกันอยู่มากมาย แต่ก็ถือว่ามีส่วนส่งผลต่อวิถีชีวิตประจำวันด้านการขบคิดทางการเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

วัฒนธรรมทางการเมืองมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นคำเรียกที่เกิดจาก Gabriel Almond ที่ได้ทำการศึกษาและอธิบายแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลต่างๆ ในสังคมตั้งแต่ปี 1956 (สุรสิทธิ์ อุตบุรี, 2541) ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในหมู่นักการเมืองและประชาชน จากนั้นจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อพฤติกรรมของประชาชนในประเทศทั้งสองระดับ ระดับแรกคือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ระดับที่สองคือประชาชนผู้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในแง่พฤติกรรม วัฒนธรรมทางการเมืองสะท้อนถึงค่านิยม ความเชื่อ ปทัสถาน ระบบความคิดเชิงตรรกะ ซึ่งเป็นการใช้เหตุใช้ผลที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ทั้งนี้ตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญนั้นยังมีช่องว่างระหว่างเป้าหมายและความเป็นจริงอยู่มาก จึงมีคำกล่าวที่ว่า “แม้จะมีกติกาใหม่แต่นักการเมืองรุ่นเก่า อันหมายถึงความคิดและพฤติกรรมยังคงอยู่เต็มสภา” (ลิขิต ชีรเวทิน, 2548) ที่ผ่านมาจะ

พบว่าการสะท้อนปัญหาของประชาชนผ่านตัวแทนคือผู้แทนราษฎรโดยการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป แต่ต่อมาอาจจะนำไปสู่การอภิปรายนอกสภาและนำมาซึ่งการประท้วงในประเด็นต่างๆ แสดงให้เห็นว่ามีคนสนใจในสถานการณ์ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสังคม เศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก ซึ่งก็มีปัจจัยในการอธิบายแบบแผนต่างๆ อันแตกต่างกันของความขัดแย้งทางการเมือง มีลักษณะเด่นๆ ได้แก่ ความรู้สึกหรือการอึดอัดของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง (Robert, 1987) เชื่อกันว่าการปลูกฝังและเป็นตัวอย่างที่ดีจากครอบครัว แล้วก้าวสู่การเรียนรู้แสวงหาประสบการณ์จากสังคมภายนอกทั้งการศึกษาและกิจกรรมในสถาบันการศึกษา การสื่อสาร ถ่ายทอดต่อกัน ก่อให้เกิดแนวทางแห่งพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล ดังที่กล่าวมาว่าเป็นผลมาจากความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองของบุคคลที่ได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังสืบเนื่องกันมาจนกระทั่งเป็นที่ยอมรับและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตการเมืองของสังคมที่นำพามาซึ่งการพัฒนาในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในเชิงสร้างสรรค์ได้โดยที่ทิศทางวัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีลักษณะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สามารถมีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

วัฒนธรรมทางการเมืองส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในบริบทที่แตกต่างกัน เพราะเมื่อใดมีบุคคลได้รับกระแสความคิดทางการเมืองแบบใหม่และพัฒนาไปสู่ความเชื่อใหม่ พร้อมทั้งยอมรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติทางการเมืองของตนแล้ว ในที่สุดก็อาจเกิดเป็นแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองในแนวใหม่ของสังคมได้ ซึ่งแสดงว่าการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองเกิดขึ้นในสังคม และปัจจัยกระตุ้นที่สำคัญทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เริ่มเกิดการตื่นตัวให้แสดงออกทางการเมืองในทางความคิดเห็นส่วนมากเป็นการกระทำทางการเมืองที่ส่งผลต่อเป้าหมายสำคัญ คือ 1) การกำหนดตัวผู้ปกครอง 2) การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล 3) การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล 4) การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2544) ดังจะพบว่ามีแนวคิดที่ส่งผลทำให้บุคคลในระบบการเมืองหนึ่งๆ มีความโน้มเอียงด้านความรู้ ความรู้สึก และการประเมินค่าต่อระบบการเมืองนั้นๆ แนวทางการวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองนั้นจะพบได้จากการพิจารณาประเภทวัฒนธรรมทางการเมืองที่ต้องพิจารณาจากความโน้มเอียงทางการเมืองด้วย โดยวิธีการศึกษา สอบถามความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อการเมืองในระดับต่าง ๆ ความรู้สึกเกี่ยวกับบทบาทของตนเอง ต่อระบบการเมือง และความรู้สึกของตนเองว่ามีความสำคัญต่อระบบการเมืองอย่างไร โดยแยกศึกษา 3 ประการ คือ (1) บทบาท หรือโครงสร้างทางการเมืองที่เฉพาะเจาะจงไป (2) ตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ตามบทบาทนั้นๆ (3) นโยบายของรัฐ การตัดสินใจหรือการใช้นโยบายเฉพาะเรื่อง ๆ ไป (ชัยอนันท์ สมุทวณิช, 2538) ทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าวนี้สามารถนำพานำมาพิจารณาอย่าง

รอบทิศของสังคมไทยที่กำลังอยู่ในระหว่างการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงจากวัฒนธรรมอำนาจนิยมอุปถัมภ์ไปสู่วัฒนธรรมทุนนิยมเสรีประชาธิปไตย โดยที่วัฒนธรรมประชาธิปไตยอุปถัมภ์และวัฒนธรรมทุนนิยมอภิสถิธิ เป็นวัฒนธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน แต่ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าระยะเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่านนี้จะใช้เวลายาวนานเพียงใด (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, 2538) ทั้งนี้เนื่องจากกระแสความคิดทางการเมืองแบบใหม่ ไม่ได้ เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น อิทธิพลของสื่อต่างประเทศก็อาจจะมีผลต่อเรื่องนี้ด้วย เพราะสังคมของคนรุ่นใหม่สามารถสื่อสารออนไลน์ได้ทั่วโลกอย่างรวดเร็วแต่ทั้งนี้ก็ยังคงประเด็นการวิพากษ์การตื่นตัวตามแนวทางวัฒนธรรมทางการเมือง โดยภาพรวมจะเห็นว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบแผนของทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมร่วมกันของบุคคลในสังคมที่เกี่ยวกับการเมือง อันเป็นผลมาจากกระบวนการกล่อมเกลางานการเมืองและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ทำให้บุคคลในฐานะสมาชิกของระบบการเมืองมีความโน้มเอียงในทางการรับรู้ ความรู้สึก การประเมินค่าที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่างๆ ของระบบการเมืองแตกต่างกัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่กำหนดรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล ซึ่งเป็นช่องทางนำไปสู่การแสดงออกหรือไม่แสดงออกทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นไปได้ในแนวทางสนับสนุนหรือต่อต้านหรือนิ่งเฉยต่อระบบการเมืองก็ได้

การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมทางการเมืองไทย

ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่มีผลจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งเกิดจากการรัฐประหารหรือผลกระทบจากโครงสร้างหน้าที่ทางการเมือง ล้วนถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อการทำทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ทางการเมือง จนเป็นเหตุให้เกิดคำถามขึ้นมากมายและเป็นที่สนใจของคนทั่วไป แต่หลายฝ่ายก็พยายามมองว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมทางการเมืองไทยปกติ แม้ว่าในสภาพความเป็นจริงไม่มีสังคมใดที่จะมีวัฒนธรรมทางการเมืองเหมือนกันกับตัวแบบเสียทีเดียว หรือการมีวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างเดียวกันทั่วทั้งสังคม แต่สิ่งที่เป็นไปได้มากกว่านั้นก็คือการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสมต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเมื่อพิจารณาตามแบบสากลก็จะพบว่าวัฒนธรรมทางการเมืองมีลักษณะผสมผสาน 3 รูปแบบ (Grabrial A. Almond. Sidney Verba, 1965) คือ 1) คับแคบ-ไพร่ฟ้า (Parochial-Subject) ที่ประชาชนพลเมืองมีเริ่มผูกพันน้อยลงเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบของท้องถิ่นของตน และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันทางการเมืองของส่วนกลาง มีการยอมรับนับถือและปล่อยให้สิทธิทางการเมืองทางการเมืองปกครองไปโดยที่ตนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย 2) ไพร่ฟ้า-มีส่วนร่วม (Subject-Participant) การเมืองแบบนี้ประชาชนพลเมืองมีความเข้าใจถึงบทบาททางการเมืองมาก มีความรู้ทางการเมือง และมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมทางการเมือง ยอมรับ

ในอำนาจของอิทธิพลทางการเมือง 3) คับแคบ-มีส่วนร่วม (Parochial-Participant) การเมืองในประเทศกำลังพัฒนาที่มีวัฒนธรรมแบบคับแคบ เมื่อจะเปลี่ยนแปลงแนวทางการปกครองเป็นแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วม ก็จะเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมใหม่กับวัฒนธรรมเก่าขึ้นได้ เพราะในสภาพของความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในอดีตย่อมแสดงถึงการสร้างกระบวนการในการที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เท่านั้น

การตื่นตัวทางการเมืองเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง เพราะภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา สังคมไทยยังถูกมองว่ามีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้ามากกว่าการมีส่วนร่วมจึงทำให้เกิดผล คือการเมืองไทยถูกครอบงำด้วยข้าราชการและทหารติดต่อกันมา หลายฝ่ายยังมีความเห็นว่าโดยทางปฏิบัติแล้ววัฒนธรรมสังคมไทยยังไม่เอื้อให้กับความเป็นประชาธิปไตย แต่ในทางการรับรู้ของประชาชนก็ถือว่าทำให้เกิดการตื่นตัวมากขึ้น เพราะเห็นว่าวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยจะช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาองค์ประกอบทางการเมืองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประชาชนมองวัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาทางการเมืองว่ามีส่วนเสริมสร้างซึ่งกันและกันจนไม่อาจแยกออกจากกันได้ และการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมีการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในหมู่ประชาชนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งถ้าประชาชนยังคงมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบอำนาจนิยมหรือเผด็จการ ก็ไม่อาจพัฒนาการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยได้ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2537) แต่อย่างไรก็ตาม ในอดีตที่ผ่านมาวัฒนธรรมทางการเมืองไทยเป็นลักษณะยอมรับอำนาจของผู้มีอำนาจและผู้ปกครองมาโดยตลอด ทั้งนี้เป็นเพราะพื้นฐานทางวัฒนธรรมทางสังคมไทยเดิมที่เป็นลักษณะสังคมเกษตรกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนกับผู้ใช้แรงงาน เจ้านายและนายกับข้าอันเป็นลักษณะสังคมดั้งเดิมแบบศักดินามานาน อีกทั้งสังคมวัฒนธรรมที่ถูกหล่อหลอมจากศาสนาให้มีความกตัญญูต่อบุคคลที่เคารพผู้อาวุโสด้วยแล้ว ก็ทำให้มีคติเรื่องบุญ วาสนามาประกอบจนมีอิทธิพลปลูกฝังต่อการดำรงชีวิต อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยในปัจจุบันถือว่ายังไม่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากนัก เพราะประชาชนทั่วไปยังคงมีความเชื่อว่าการเมืองหรือการบริหารประเทศเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อยบางกลุ่มเท่านั้น อีกประการหนึ่งคนไทยยังเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์อย่างขัดแย้งจนเกินไป ความรู้สึกเช่นนี้ทำให้ประชาชนขาดความศรัทธาหรือความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง แต่เมื่อมีวัตถุประสงค์อย่างอื่นไม่ใช่เป็นเรื่องของสำนึกทางการเมือง (ชัยอนันต์ สมุทรวณิช, 2545) วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยอีกประการหนึ่งที่ไม่ค่อยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็คือ การยอมรับใน

อำนาจนิยมของความเป็นข้าราชการ ซึ่งประชาชนโดยทั่วไปมองว่า ข้าราชการเป็นชนชั้นผู้นำ เมื่อข้าราชการแนะนำหรือชักจูงไปในทางใดแล้วประชาชนก็มักจะปฏิบัติตามโดยไม่โต้แย้ง ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนต่อสื่อสังคมออนไลน์

การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนส่วนหนึ่งเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ แต่อีกส่วนหนึ่งยังถึงการเสริมสร้างให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่พบเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนถึงพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่ผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ ความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองเป็นต้น ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นสื่อสำคัญที่มีบทบาทเชิงกระตุ้นพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มคนตั้งแต่เยาวชนจนถึงกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากสื่อดังกล่าวสามารถเข้าถึงได้ผ่านโทรศัพท์มือถือ (Smart Phone) โดยการเรียนรู้แบบใหม่ผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ การเรียนรู้และนวัตกรรมทางการเมือง มีการสื่อสารที่เกิดขึ้นจากข่าวต่างๆ โดยเฉพาะประเด็นทางการเมือง แสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสังคมออนไลน์หรือการเคลื่อนไหวทางการเมือง สามารถดำเนินการผ่านช่องทาง “ไลน์” “เฟซบุ๊ก” และอื่นๆ ทั้งนี้การเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ย่อมทำให้เกิดผลทางการเมืองหรือการเรียนรู้ทางการเมือง เช่น ความรู้ แนวทางการให้เหตุผล การสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง การสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง กระบวนการสร้างและการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง การเรียนรู้ทางการเมืองจากกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งไปสู่กลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่ง โดยมีการสนทนาพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองผ่านหน้าข่าวในไลน์ กระทั่งนำไปสู่การถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ทางการเมือง สามารถกระตุ้นให้ผู้อ่านเข้าถึงกระแสทางการเมืองและสังคมได้ตลอดเวลา ถือว่าเป็นแนวทางแห่งประชาธิปไตยของคนรุ่นใหม่จะต้อง “เปิดพื้นที่” ให้กว้างขวางและคนรุ่นใหม่ก็มีความหวังว่าจะสร้างการเมืองใหม่ให้กับสังคมไทยได้ (ศิริสุตา แสงทอง, 2564) บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ด้านการเมืองจึงเป็นแนวทางแห่งประชาธิปไตยของคนรุ่นใหม่ที่เหมาะสมจะเป็นกระแสหลักอันทำให้เกิดสังคมวัฒนธรรมทางการเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลง

การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนและการเปลี่ยนแปลงในการเมืองร่วมสมัยที่ผ่านการเรียนรู้จากสื่อต่างๆ จนทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกนำมาแสดงถึงการรับรู้ในเรื่องต่างๆ ตามที่ปรากฏตามรายงานข่าว เช่น การใช้เป็นสื่อสังคมหลักของการเดินขบวนเคลื่อนไหวกดดันรัฐบาลของรัฐบาล เป็นต้น จากแนวทางที่ประชาชนทั่วไปผู้ใช้สื่อธรรมดาที่อาจไม่ได้มีความสนใจและเข้าใจทางการเมืองในเบื้องต้น และยังมี

ความแตกต่างในด้านสภาพครอบครัว สภาพสังคม สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ เศรษฐกิจแต่ละชุมชน ตลอดจนความรู้ทางการเมืองที่ต่างกัน ก็ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเพราะเมื่อทำให้การรับรู้ข่าวสารที่เชื่อมโยงเครือข่ายสังคมต่อกันแล้ว ก็เกิดภาพความเข้าใจในปัญหาสังคมร่วมกันจนในที่สุดก็อาจจะหล่อหลอมเป็นกลุ่มก้อนมีจุดยืนทางการเมืองในแนวเดียวกันและกลายเป็นเครือข่ายสังคมการสื่อสารเดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่ก็ดำเนินไปในกรอบของกฎหมาย แต่การมีจุดยืนทางการเมืองในแนวเดียวกันบางทีก็อาจนำมาสู่ความสั่นคลอนด้านเสถียรภาพของรัฐบาลได้ ดังนั้นจึงถือว่าเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมการเมืองที่มีผลมาจากการตื่นตัวทางการเมืองในทางการใช้สื่อสังคมการเมืองออนไลน์ที่ปลูกให้บุคคลได้รับกระแสความคิดทางการเมืองแบบใหม่และพัฒนาไปสู่ความเชื่อใหม่อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- เก็ดถวา บุญปรากร และปัญญา เทพสิงห์. (2561). *วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนคีรีวง*. สงขลา: การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาตินานาชาติครั้งที่ 9.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2538). *ประชาธิปไตยกับอนาคตการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: นานาชาติการพิมพ์.
- _____. (2545). *คู่มือการเรียนการสอนพลเมือง-พลเมืองโลก: การบูรณาการการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามแนวทางรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2538). *สังคมเศรษฐกิจไทยในทศวรรษ 2550 ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบเศรษฐกิจโลก*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปอพิมพ์.
- ลิขิต ชีรเวคิน. (2548). *การเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันเพ็ญ บุญเย็น. (2539). *วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริสุตา แสงทอง. (2564). ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่: จุดยืนประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคต. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, 8(2), 296.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2544). *การเมือง: แนวความคิดและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมารธรรม.
- _____. (2537). *วัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สุนทรออฟเซต.

สุรสิทธิ์ อุตบุรี. (2541). วัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางในเขต อำเภอเมือง จังหวัด เชียงราย (การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

Grabrial, A. A., & Sidney, V. (1965). *The Civic culture: political attitudes and democrat in five nations*. Boston: little. Brown and Company.

Robert, A. D. (1987). *Modern Political Analysis*. USA: Faculty of Political Science at Yale University.